

ZBIGNIEW DROZDOWICZ

Społeczne następstwa racjonalizacji religii

Inspiracją do podjęcia tytułowego problemu jest Weberowska teza, że ten typ racjonalizacji religii, który proponowali znaczący intelektualiści swoich czasów, skazywał ich na marginalizację społeczną. Teza ta jest – moim zdaniem – zbyt daleko idącym uproszczeniem związku między dokonywaną przez intelektualistów racjonalizacją religii i ich sytuacją społeczną. W przeszłości zdarzało się, że ceną za to była ich marginalizacja społeczna. Bywało jednak i tak, że marginalizowani w jednych okolicznościach historyczno-społecznych stawali się intelektualnymi dominatorami w innych.

W Weberowskim ujęciu opozycji racjonalność – irracjonalność można znaleźć pewne skazy, zwłaszcza gdy przyłoży się do niego wzorzec racjonalności stosowany przez Karla R. Poppera. W takiej perspektywie ujęcie to zdaje się posiadać znamiona proroctwa historycznego – z jednej strony opiera się na w gruncie rzeczy irracjonalnej wierze w rozum zbiorowy (społeczny), z drugiej natomiast kwestionuje tę wiarę. Do listy wielkich historycyistów, którym Popper zarzuca m.in. popadnięcie w paradoks wielkiego „kłamcy”, być może należałoby dopisać Maxa Weber i niejednego ze współczesnych weberystów.

Prof. dr hab. Zbigniew Drozdowicz

ISBN: 978-83-62243-60-0

166 stron, format A5